

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Чернівецького національного
університету
імені Юрія Федьковича
протокол № 11 від «29» серпня 2025 р.
Голова Вченої ради

Із змінами, затвердженими
Вченою радою Чернівецького національного
університету
імені Юрія Федьковича
протокол № від «25» травня 2026 р.
Голова Вченої ради

_____ Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

**ПОЛІТИКА
ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

УВЕДЕНЕ В ДІЮ

наказом ректора Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
№ 282 від «29» серпня 2025 р.,
наказом ректора Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
№ від «25» травня 2026 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Мета та завдання

Метою Політики використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (далі - Політика) є встановлення принципів, правил та процедур використання штучного інтелекту (далі - ШІ) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (далі - Університет).

Завданнями Політики є:

- встановлення принципів відповідального, етичного та безпечного використання ШІ в усіх видах діяльності Університету;
- підвищення якості освіти та наукових досліджень шляхом впровадження інноваційних технологій і підходів використання ШІ в Університеті;
- захист прав учасників освітнього процесу та дотримання етичних принципів в усіх видах діяльності Університету;
- гарантування академічної доброчесності та дотримання етичних норм під час використання штучного інтелекту;
- оптимізація адміністративних процесів і підвищення ефективності управління Університетом;
- забезпечення відповідності чинному законодавству України, внутрішнім нормативним актам Університету та міжнародним стандартам, а також Рекомендаціям МОН України (2025), Регламенту ЄС про штучний інтелект (AI Act), Рекомендаціям UNESCO щодо етики ШІ (2021), а також міжнародним стандартам відповідального проведення досліджень, зокрема, галузевому стандарту наукових досліджень ЄС «Living guidelines on the responsible use of generative AI in research» (European Commission, 2026). Політика також узгоджується зі Стратегією цифрової трансформації Університету, де визначено пріоритет інтеграції інструментів штучного інтелекту та хмарних рішень для спільної роботи, ефективної комунікації, доступу до даних і дистанційного навчання, спрямованого на створення

цілісного та гнучкого інформаційного середовища Університету.

1.2. Сфера дії

Ця Політика поширюється на:

- суб'єктів: здобувачів вищої освіти всіх рівнів, науково-педагогічних, педагогічних, наукових та інших працівників Університету, а також зовнішніх співробітників та партнерів при роботі з системами ШІ;
- всі види діяльності Університету;
- технології: всі види систем штучного інтелекту, включаючи генеративний ШІ, системи машинного навчання, обробки природної мови, комп'ютерного зору та інші ШІ-технології.

1.3. Основні терміни та визначення

Штучний інтелект (ШІ) - як галузь: Загальна назва сукупності інформаційних технологій, як-от алгоритмів, методів, підходів, моделей та сервісів, що створюють та розвивають інтелектуальні системи, здатні виконувати завдання, які зазвичай вимагають людського інтелекту. ШІ охоплює широкий спектр підходів, зокрема тих, що ґрунтуються на навчанні, логіці, пошуку та ймовірнісному міркуванні. ШІ містить такі напрями, як обробка природної мови, машинне навчання, комп'ютерний зір, робототехніка, експертні системи та інші підгалузі, спрямовані на імітацію та розширення можливостей людського мислення й ухвалення рішень; як інструмент: Організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень й алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі ухвалення рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань. Також термін «ШІ» використовують як синонім терміна «система ШІ».

Система ШІ - комп'ютерна програма, яка спроектована для роботи з різними рівнями автономності та може проявляти адаптивність після розгортання, а також яка для явних або неявних цілей робить висновки на

основі отриманих вхідних даних, як генерувати результати (зокрема, прогнози, контент, рекомендації або рішення), що можуть впливати на фізичне або віртуальне середовище.

Генеративний ШІ - різновид ШІ, який застосовують для створення нового контенту, включно з аудіо, кодом, зображенням, текстом, відео тощо.

Галюцинування - феномен, за якого результат роботи системи генеративного ШІ містить неточну або хибну інформацію, що оманливо представлена як достовірна.

Грамотність у галузі ШІ - знання, уміння та навички, які дозволяють постачальникам, розробникам, користувачам і особам, які зазнають впливу системи ШІ, беручи до уваги їхні відповідні права та обов'язки, оцінити можливості, ризики та потенційну шкоду, яку може завдати система ШІ на будь-якому етапі її життєвого циклу та вживати заходів для її уникнення чи пом'якшення.

Запит (промпт) - вхідний текст, інструкція або завдання для системи ШІ, на які система має відреагувати шляхом генерування контенту.

Академічний твір - твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проекту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом.

1.4. Відповідальні підрозділи та структури

Загальну координацію впровадження та використання технологій штучного інтелекту в Університеті здійснює Центр цифрової трансформації.

Центр цифрової трансформації:

- забезпечує технічну підтримку та налаштування систем ШІ;
- відповідає за впровадження, інтеграцію та оновлення відповідних сервісів і рішень;
- здійснює контроль за дотриманням вимог цієї Політики у технічній частині;

– надає консультації працівникам і здобувачам освіти щодо використання ШІ.

2. ПРАВИЛА АТРИБУЦІЇ ШІ

При використанні систем штучного інтелекту в усіх видах діяльності учасники відповідного процесу зобов'язані здійснювати належну атрибуцію, що включає:

- **мету використання ШІ** (наприклад, створення початкового варіанту тексту, обробка даних, генерація зображення тощо);
- **конкретні завдання**, виконані системою ШІ;
- **посилання на відповідну комп'ютерну програму (систему ШІ) чи її опис** із зазначенням версії (за наявності);
- **назву використаної системи ШІ** із зазначенням версії (за наявності);
- **формулювання запитів (промптів) до ШІ та дату використання** (за потреби та залежно від контексту роботи);
- **методику генерування**, а також методи обробки або доопрацювання результатів, здійснені користувачем.

Спосіб повідомлення про використання ШІ обирається автором відповідно до виду академічного твору: у тексті (після фрагмента або у виносці), у розділі з описом методології дослідження або в додатках. В усіх випадках таке повідомлення має бути чітким і дозволяти ідентифікувати, яка саме частина роботи була створена за допомогою ШІ. За можливості автори повинні забезпечувати відтворюваність результатів використання ШІ шляхом збереження промптів, параметрів генерації, версій моделей та опису способу перевірки отриманих результатів.

Використання систем генеративного ШІ вважається суттєвим, якщо такі системи застосовувались для формування дослідницьких гіпотез, проведення літературного огляду, інтерпретації результатів, аналізу даних, створення програмного коду, формування структури академічного твору або інших дій, що могли істотно вплинути на результати чи висновки роботи. У таких

6
випадках використання ШІ підлягає обов'язковому зазначенню ролі відповідного інструменту.

3. ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

Здобувачі освіти, науково-педагогічні, педагогічні, наукові та інші працівники Університету зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, визнавати та належним чином документувати використання технологій ШІ, а також дотримуватись інших принципів:

- **справедливості** - недопущення упередженого або вибіркового підходу;
- **прозорості** - чітке інформування про використання ШІ;
- **недискримінації** - заборона дискримінації за віком, статтю, національністю, інвалідністю чи іншими ознаками;
- **інклюзивності та доступності** - забезпечення рівного доступу до технологій ШІ, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами;
- **захисту прав людини** - зокрема, права на приватність, захист персональних даних і дотримання авторських прав;
- **надійності** - забезпечення якості, перевірюваності та відтворюваності результатів;
- **чесності** - прозорого повідомлення про використання ШІ та недопущення введення в оману.

Для науково-педагогічних, педагогічних, наукових та інших працівників в межах академічної свободи зберігається право встановлювати обмеження або вимоги щодо використання ШІ в освітньому компоненті, зазначаючи їх у силабусі та/або робочій програмі. Це необхідно для досягнення результатів навчання та забезпечення глибокого розуміння матеріалу. Остаточні рішення щодо оцінювання та результатів навчання ухвалює сам працівник.

Усі користувачі несуть відповідальність за використання ШІ для створення або поширення контенту, що містить дискримінаційні висловлювання, що є неприпустимим.

Особа не може вважатися автором академічного твору (частини академічного твору), якщо він сформований (згенерований) за запитом особи комп'ютерною програмою в автоматичному режимі. Наявність таких частин у творі вимагає обов'язкового повідомлення згідно з Розділом 2 цієї Політики.

У всіх випадках використання ШІ остаточний контроль, ухвалення рішень та відповідальність залишаються за людиною. Системи ШІ не можуть автономно ухвалювати академічні, кадрові чи управлінські рішення без людського нагляду.

Університет залишає за собою право проводити аудит використання систем ШІ, визначати відповідальність за результати їх застосування, впроваджувати механізми врегулювання збитків та вести документацію щодо використання ШІ.

4. ЗАГАЛЬНІ ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ

4.1. Дозволене використання

Використання технологій ШІ в університеті дозволено, зокрема:

1) в освітньому процесі:

а) Науково-педагогічні працівники можуть використовувати системи ШІ для:

- створення навчальних матеріалів, презентацій та наочних ресурсів (як основу для подальшого редагування);
- генерування тестових завдань з подальшою валідацією викладачем;
- проведення автоматизованого оцінювання як частини системи контролю навчальних досягнень здобувача, що реалізується викладачем;
- моделювання практичних ситуацій та інтерактивних завдань при вивченні освітніх компонентів;
- створення персоналізованого та інклюзивного навчального середовища для різних категорій здобувачів;
- створення віртуального помічника-асистента для автоматичного надання відповідей на запитання студентів через вебсайт, чат-бот або

електронну пошту.

б) Здобувачі вищої освіти можуть використовувати системи ШІ як допоміжний інструмент для:

- організації самостійного навчання;
- створення чернеток текстів, проведення дискусій, обговорення ідей з віртуальним «співрозмовником», що сприяє чіткому структуруванню власних думок;
- підготовки мультимедійних матеріалів;
- розвитку навичок письма, вдосконалення стилю висловлювання та розширення лексичного запасу;
- автоматизованої перевірки граматики;
- розробки ігрових сценаріїв, що сприяє розумінню різних ситуацій та розвитку стратегічного мислення;
- аналізу великих об'ємів даних, за умови належної атрибуції та особистої відповідальності за кінцевий результат.

2) у науковій діяльності: пошуку, узагальнення та конспектування наукових джерел; пошуку закономірностей в масивах даних; створення візуалізацій; форматування наукових публікацій; перекладу наукових текстів для особистого використання; висування гіпотез для досліджень. В усіх випадках використання систем ШІ за умови належної атрибуції та особистої відповідальності за кінцевий результат;

3) в адміністративній діяльності: автоматизація документообігу; аналіз даних для підтримки управлінських рішень; створення звітів та презентацій; планування та оптимізація ресурсів; та автоматизація комунікацій, зокрема за допомогою чат-ботів.

4.2. Заборонене використання

Забороняється:

- подавати результати або об'єкти, згенеровані ШІ, як власні (зокрема, не повідомляти про їх використання в академічних творах);
- використовувати сторонні системи ШІ для роботи зі службовою та

таємною інформацією, інформацією що захищена угодами про нерозголошення.

- використовувати ШІ у будь яких формах, що порушують академічну доброчесність;
- застосовувати ШІ у спосіб, що порушує принципи, викладені у розділі 3 цієї Політики;
- використовувати ШІ для створення або поширення дискримінаційного, образливого чи незаконного контенту.

4.3. Ризики використання

- особливу увагу необхідно приділяти питанням приватності, конфіденційності та дотримання прав інтелектуальної власності при обміні чутливою або захищеною інформацією з інструментами ШІ;
- рекомендується уникати суттєвого використання генеративних систем ШІ у діяльностях, що мають критичне значення для академічної доброчесності чи можуть вплинути на інших, зокрема при рецензуванні проєктів, наукових публікацій, формуванні відгуків на дисертаційні дослідження;
- не рекомендується використовувати сторонні системи ШІ при роботі з неопублікованими даними та без погодження з надавачем даних;
- необхідно враховувати галюцинування ШІ, що становить ризик для якості, об'єктивності та етичності академічної діяльності;
- надмірна залежність від генеративного ШІ у освітньому процесі може проявлятися у безкритичному або систематичному використанні інструментів на базі ШІ для пояснення навчального матеріалу, перевірки знань, створення завдань і навчальних курсів без участі науково-педагогічних та педагогічних працівників;
- доступність інструментів генеративного ШІ для здобувачів освіти вимагає від науково-педагогічних та педагогічних працівників зміни традиційних форм контролю рівня сформованості результатів навчальної діяльності на більш ефективні, спрямовані не на відтворення конкретних знань, а на перевірку вмінь критично мислити, аналізувати (здатність формулювати

відповіді, які ШІ згенерувати складно або неможливо);

– повна заміна традиційного викладання алгоритмами штучного інтелекту може призвести до зниження якості освіти - використання ШІ для генерації навчальних матеріалів без перевірки їхньої наукової достовірності, застосування ШІ для створення відповідей може спричинити у здобувачів поверхневе розуміння матеріалу та втрату навичок критичного мислення;

– необхідно враховувати ризики прихованих інструкцій у документах, зображеннях або інших матеріалах, які можуть бути непомітними для людини, але впливати на роботу систем ШІ та результати їх аналізу чи оцінювання.

5. ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ТА БЕЗПЕКА ПРИ ВИКОРИСТАННІ ШІ

ШІ системи, які використовуються в межах Університету, мають відповідати таким критеріям:

5.1. Стандарти якості

В Університеті дозволяється використовувати лише перевірені та надійні системи ШІ. Забороняється застосування систем ШІ, пов'язаних із державами-агресорами чи співучасниками агресії проти України, а також із країнами/юрисдикціями, щодо яких діють міжнародні санкції, або які можуть становити ризик для безпеки чи репутації Університету.

5.2. Кібербезпека та захист даних

З метою захисту даних забезпечується шифрування всіх передач даних, контроль доступу на основі ролей, регулярний аудит безпеки та захист від несанкціонованого доступу.

Для роботи з службовими даними Університет за можливості надає перевагу у використанні локально розгорнутих (locally hosted) системам або контрольованим хмарним системам ШІ, що забезпечують належний рівень захисту даних, конфіденційності та кібербезпеки.

5.3. Інтеграція з існуючими системами

Системи ШІ інтегруються з існуючими системами, зокрема з системами управління навчанням (LMS, Learning Management System). Для цього

стандартизуються формати даних та створюються програмні інтерфейси (API, Application Programming Interface). Міграція даних здійснюється з дотриманням їх цілісності.

5.4. Резервне копіювання та відновлення

Для забезпечення безперервності роботи регулярно створюються резервні копії, тестуються процедури відновлення, а дані зберігаються географічно розподілено.

6. АЛГОРИТМ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ПРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ШІ

Перед впровадженням будь-якої системи ШІ Центром цифрової трансформації проводиться обов'язкова оцінка за такими критеріями:

- **юрисдикція та безпека:** оцінюється країна реєстрації розробника, місце розташування серверів, застосовне право та відповідність санкційним обмеженням.
- **права інтелектуальної власності:** аналізуються права на згенерований контент, наявність гарантій щодо відсутності порушень та можливість передачі прав третім особам.
- **приватність та захист даних:** перевіряються політика конфіденційності, порядок обробки персональних даних, можливість їх видалення, умови транскордонної передачі, а також наявність документації розробника, що підтверджує алгоритмічну прозорість.
- **відповідальність:** визначається розподіл відповідальності, гарантії розробника та процедури врегулювання спорів;
- **надійність та пояснюваність:** оцінюється здатність системи забезпечувати перевірювані результати, рівень ризику галюцинувань, упередженості та можливість пояснення логіки роботи системи.

7. НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Програма навчання та підвищення кваліфікації включає розвиток грамотності у галузі ШІ:

- для співробітників Університету: базові курси з ІІІ для всіх, спеціалізовані курси для науково-педагогічних, педагогічних, наукових та інших працівників, технічне навчання для ІТ-персоналу та регулярні семінари;
- для здобувачів освіти: освітні курси з основ ІІІ, факультативи та практичні заняття з етичних аспектів;
- міжнародна співпраця: співпраця з технологічними компаніями, участь у міжнародних програмах та обмін досвідом з іншими університетами.

8. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА

Система моніторингу використання ІІІ в Університеті передбачає регулярне відстеження, збір статистики та метрик, а також аналіз ефективності для своєчасного виявлення проблем. Оцінка ефективності використання ІІІ базується на таких показниках: покращення результатів навчання та задоволеність здобувачів освіти, скорочення часу на підготовку матеріалів та зростання кількості наукових публікацій.

Збір зворотного зв'язку здійснюється через опитування, пропозиції від користувачів та аналіз інцидентів, що дозволяє оперативно коригувати Політику та практики використання ІІІ.

Університет сприяє формуванню культури відповідального та прозорого використання ІІІ, за якої повідомлення про використання інструментів ІІІ не розглядається автоматично як ознака порушення академічної доброчесності.

9. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА САНКЦІЇ

9.1. Рівні відповідальності

Індивідуальна відповідальність покладається на всіх науково-педагогічних, наукових, педагогічних працівників, співробітників та здобувачів освіти за дотримання правил використання ІІІ, етичне застосування технологій, збереження конфіденційності та чесне зазначення використання ІІІ.

Підрозділи відповідають за контроль та забезпечення безпеки

використання ШІ, а також за навчання своїх співробітників та надання технічної підтримки.

Університет несе відповідальність за розробку загальної політики та стратегії, фінансування, правове забезпечення та міжнародну співпрацю в галузі ШІ.

9.2. Порушення та санкції

Інтеграція штучного інтелекту в усі види діяльності Університету здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності та вимог законодавства.

За порушення академічної доброчесності в сфері використання ШІ передбачена відповідальність, визначена законодавством України та внутрішніми нормативними актами Університету щодо академічної доброчесності.

9.3. Процедура розгляду порушень

Процедура розгляду порушень здійснюється у порядку, передбаченому законодавством України та внутрішніми нормативними актами Університету.

10. ОНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОЛІТИКИ

Політика використання ШІ підлягає регулярному оновленню, враховуючи зміни в законодавстві, технологічні інновації та міжнародний досвід.

Процедура внесення змін включає:

- ініціювання та обговорення з усіма зацікавленими сторонами;
- підготовку проекту змін та публічне обговорення;
- затвердження Вченою радою Університету та подальше

впровадження.

Адаптація до нових технологій передбачає постійне вивчення можливостей ШІ, пілотне тестування, оцінку доцільності та поступову інтеграцію інновацій.

11. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Університет бере участь у міжнародній співпраці, яка включає спільні проекти з закордонними університетами, дослідницькі програми, обмін досвідом та кращими практиками у сфері ІІІ. Для дотримання міжнародних стандартів, Університет враховує положення Регламенту ЄС про ІІІ та рекомендації UNESCO, а також бере участь у міжнародних асоціаціях та сертифікаційних програмах з етики та безпеки ІІІ.

12. ФІНАНСУВАННЯ ТА РЕСУРСИ

Фінансування та ресурси для впровадження й розвитку ІІІ в Університеті забезпечуються з таких джерел:

- джерела фінансування: державний бюджет, гранти, програми ЄС, партнерство з приватними компаніями та власні кошти Університету;
- пріоритети інвестицій: розвиток технічної інфраструктури, навчання персоналу, придбання ліцензій на програмне забезпечення, а також дослідження та розробки в галузі ІІІ.

13. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Політика набирає чинності з дня його затвердження наказом ректора Університету.

Зміни й доповнення до цієї Політики розглядає та затверджує Вчена рада Університету.

Погоджено:

Проректор з науково-педагогічної
роботи та освітньої діяльності

Тетяна ФЕДІРЧИК

Проректор з наукової роботи

Юрій ХАЛАВКА

Проректор з науково-педагогічної
роботи, міжнародної та

гуманітарної діяльності

Ірина ОСОВСЬКА¹⁵

Проректор
з науково-педагогічної
роботи та цифрової трансформації

Андрій ВЕРСТЯК

Юридичний відділ